

Vastuivõtmise kuupäev : 06/05/2026

Kohtuasi C-250/26* [Marnen]ⁱ

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

26. märts 2026

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Raad van State (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu, Madalmaad)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

25. märts 2026

Apellatsioonkaebuse esitaja:

Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (tervishoiu-, heaolu- ja spordiminister)

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

KL

DT

RB

HL

PM

MR

Põhikohtuasja ese

Haldusakti peale esitatud apellatsioonkaebus mitmes kohtuasjas, milles vastustajad apellatsioonimenetluses pakkusid internetis tooteid toidulisanditena.

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

ⁱ Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

Apellatsioonkaebuse esitaja hinnangul esitlesid nad neid tooteid aga ravimitena, ilma et neil oleks olnud nõutavat müügiluba, ja reklaamisid seetõttu ravimeid õigusvastaselt. Seetõttu määrati vastustajatele apellatsioonimenetluses rahatrahvid, mille peale nad esitasid kaebuse.

Eelotsusetaotluse laad ja ese

Taotlus tõlgendada direktiivi 2001/83/EÜ (muudetud direktiiviga 2004/27/EÜ ja direktiiviga 2002/46), et võimaldada kindlaks teha, kas käesoleval juhul tuleb kohaldada ravimeid käsitlevaid õigusnorme või toidulisandeid käsitlevaid õigusnorme.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta artikli 2 lõiget 2 ja direktiivi 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 1 lõiget 2 tuleb direktiivi 2004/27/EÜ põhjendust 7 arvestades tõlgendada nii, et kõigepealt tuleb kontrollida, kas toode kuulub selgelt toidulisandi määratluse alla, ja kui see on nii, ei ole enam vaja kontrollida, kas toode on ravim esitluse alusel, kuna sel juhul ei ole direktiiv 2001/83/EÜ kohaldatav?

2. Kas fraasi „toiduained, mille eesmärk on täiendada tavapärast toitumist“, mis sisaldub direktiivi 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 2 sissejuhatavas lauses ja punktis a, tuleb tõlgendada nii, et tähtis on ainult see, kuidas tootja on tooted määratlenud ja turule viinud? Milliste kriteeriumide alusel tuleb tootja esitatud määratlus kindlaks teha? Kas tähtis on samuti või ainult see, kuidas müüja tooteid tarbijale pakub?

3. Kas toote, mis kuulub (selgelt) toidulisandi määratluse alla ja mille suhtes kohaldatakse seega direktiivi 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta, võib hilisemas etapis liigitada ravimiks, kuna selle omadused on direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta artikli 1 punkti 2 alapunkti a kohaselt ette nähtud inimest haiguste raviks või nende ärahoidmiseks, ning kas sellise klassifikatsiooni tühistamise korral on sama toote puhul uuesti tegemist toidulisandiga?

4. Kas väljendit „on [...] ette nähtud“, mis sisaldub direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta artikli 1 punkti 2 alapunktis a, tuleb tõlgendada nii, et kolmandate isikute poolt toote kohta koostatud veebiarvustusi, mis sisaldavad meditsiinilisi väiteid ja mis on avaldatud müüja platvormil, võib küsimuse hindamisel, kas esineb „sihtotstarve“, arvesse võtta, isegi kui need arvustused on avaldatud tootjast ja müüjast sõltumatult? Kui jaa, siis millised tootja või müüja käitumisviisid, algatused, tegevused või jõupingutused, mille eesmärk on takistada meditsiinilisi

väiteid sisaldavate arvustuste avaldamist, võivad viia selleni, et neid arvustusi ei võeta sellisel hindamisel arvesse?

Viidatud õigusnormid

Riigisisesed õigusnormid

Ravimiseadus (Geneesmiddelenwet, edaspidi „Gnw“)

Artikli 1 lõige 1, mis sisaldab ravimi määratlust, mis vastab muudetud direktiivi 2001/83 artikli 1 punkti 2 sõnastusele

Artikli 1 lõige 6, milles on märgitud, et juhul kui toode vastab selle omadusi arvestades nii ravimi määratlusele kui ka toote määratlusele mõne muu õigusnormi kohaselt, kuulub selle toote suhtes täielikult kohaldamisele Gnw

Artikli 40 lõige 2, millega mh keelatakse ravimi pakkumine müügiks, müük või tarnimine ilma müügiloata

Artikkel 84, milles on kehtestatud keeld reklaamida või propageerida ravimit, millele ei ole antud müügiluba, ning keeld teha eksitavat reklaami

Artikkel 100, mille kohaselt on Gnw rakendamise pädevus mh antud Madalmaade toidu- ja tarbijakaitseametile (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, edaspidi „NVWA“)

Artikkel 101, mis käsitleb ministri poolt rahatrahvi määramist Gnw artikli 40 lõike 2 ja artikli 84 rikkumise puhul

Määrus, mis on vastu võetud toidulisandite kontrolli seaduse alusel (Warenwetbesluit voedingssupplementen)

Artikli 1 lõige 1, milles on esitatud toidulisandite määratlus direktiivi 2002/46/EÜ artikli 2 punkti a kohaselt, ja lõige 2, milles on kindlaks määratud, et seda määrust ei kohaldata ravimite suhtes Gnw artikli 1 lõike 1 tähenduses

Määrus, mis on vastu võetud toidulisandeid käsitleva tootekontrolli seaduse alusel (Warenwetregeling voedingssupplementen)

Artikkel 1, mis käsitleb kohustust kasutada toidulisandite valmistamisel direktiivi 2002/46/EÜ I lisas loetletud mineraalaineid ja vitamiine sama direktiivi II lisas loetletud kujul

Liidu õigusnormid

Määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded: artikkel 2

Määrus (EÜ) nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta: artikli 13 lõike 1 punktid a ja b, punkti c alapunktid i ja ii ning lõige 3

Määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele: artikli 2 lõige 1, artikli 7 lõiked 1–4

Määrus (EL) nr 432/2012, millega kehtestatakse nimekiri tervisealastest väidetest, mida on lubatud esitada toidu kohta: artikli 1 lõiked 1 ja 2

Direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (muudetud direktiiviga 2004/27/EÜ): artikli 1 punkti 2 alapunktid a ja b, artikli 2 lõiked 1 ja 2

Direktiiv 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta: artiklid 1 ja 2, artikli 6 lõige 2

Direktiiv 2004/27/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2001/83: põhjendus 7

Viidatud kohtupraktika

Liikmesriikide kohtute praktika

Afdeling bestuursrechtspraak van Raad van State (kõrgeima halduskohtuna tegutseva riiginõukogu halduskohtuasjade osakond) 3. mai 2017. aasta kohtuotsus, ECLI:NL:RVS:2017:1175, Biodent

Liidu kohtute praktika

Euroopa Kohtu 13. märtsi 2025. aasta kohtuotsus Klosterfrau (C-589/23); 26. juuni 2025. aasta kohtuotsus SALUS (C-618/23); 15. novembri 2007. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa (C-319/05); 30. novembri 1983. aasta kohtuotsus Van Bennekom (C-227/82); 19. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus L ja H (C-495/21 ja C-496/21); 13. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus M2Beauté Cosmetics (C-616/20); 2. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Kwizda Pharma (C-760/21); 4. septembri 2025. aasta kohtuotsus Kwizda Pharma II (C-451/24, punkt 58) ning 28. oktoobri 1992. aasta kohtuotsus Ter Voort (C-219/91)

Faktiliste asjaolude ja põhikohtuasja lühikokkuvõte

- 1 Vastustajad apellatsioonimenetluses müüvad internetis tooteid, mida nad nimetavad toidulisanditeks. Nad väidavad, et nende tooted aitavad tugevdada immuunsüsteemi (külmetushaigused, koroonajms) ning säilitada tugevaid luid ja painduvaid liigeseid. Lisaks olid kahe vastustaja veebisaitidel avaldatud kasutajate arvustused, mis sisaldasid meditsiinilisi väiteid toodete kohta.

- 2 NVWA tuvastas, et vastustajad apellatsioonimenetluses esitlesid neid tooteid oma veebisaitidel ravimitena, ilma et neil oleks olnud selleks nõutav müügiluba. Lisaks olid nad rikkunud Gnw-s kehtestatud reklaamikeeldu ja esitanud lubamatuid väiteid. Apellatsioonkaebuse esitaja määras neile seetõttu kuue eraldi otsusega rahatrahvid Gnw artikli 40 lõike 2 ja artikli 84 lõike 1 rikkumise eest.
- 3 Kuus kaebust, mille vastustajad apellatsioonimenetluses esitasid Madalmaade eri kohtutele, rahuldati erinevatel põhjendustel, mis puudutasid toodete liigitamist ja kohaldatavaid õigusnorme; mõnel juhul tunnistas Rechtbank (esimese astme kohus) vaidlustatud otsuse kehtetuks või tühistas selle osas, mis puudutas määratud rahatrahvi summat, ja määras ise kindlaks väiksema trahvisumma.
- 4 Apellant esitas nende kohtuotsuste peale apellatsioonkaebuse.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 5 Kõigepealt esitasid pooled eelotsusetaotluse esitanud kohtule seisukohad Euroopa Kohtu kohtuotsuste Klosterfrau (C-589/23) ja SALUS (C-618/23) kohta.
- 6 Mõne vastustaja apellatsioonimenetluses (ja kahe esimese astme kohtu) hinnangul ei ole vaja kontrollida, kas kõnealuste toodete puhul on tegemist ravimitega. Nad märgivad, et nende müüdüd tooted on selgelt toidulisandid, mistõttu ei ole Gnw ja direktiiv 2001/83 kohaldatavad. Nad tuginevad seejuures direktiivi 2004/27 põhjendusele 7, millega lisati direktiivi 2001/83 artikli 2 lõige 2. Selles põhjenduses on märgitud, et direktiivi 2001/83 ei tule kohaldada, kui toode vastab selgelt muude tootekategooriate määratlusele, eelkõige mis puudutab toiduaineid, toidulisandeid, meditsiiniseadmeid, biotsiide või kosmeetikatooteid.
- 7 Apellandi hinnangul tuleb igal juhul kontrollida, kas kõnealuste toodete puhul on tegemist ravimitega. Käesoleval juhul on tegemist ravimiga *esitluse alusel* direktiivi 2001/83 artikli 1 punkti 2 alapunkti a tähenduses, kuna tooteid esitletakse sellistena, nagu neil oleksid terapeutilised või profülaktilised omadused. Sel põhjusel on direktiiv 2001/83 ja Gnw toodete suhtes kohaldatavad.

Eelotsusetaotluse põhjendused

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tõlgendama riigisiseseid õigusnorme liidu õigust arvestades ja sel eesmärgil kindlaks tegema, kas kohaldada tuleb direktiivi 2001/83 või direktiivi 2002/46. Mõlemad direktiivid sisaldavad sätteid nende kohaldamisala kohta ning ei ole selge, millistele sätetele tuleb siinkohal anda esimus.
- 9 Keske tähtsusega on küsimus, kuidas tõlgendada esimuse reeglit, mis on sätestatud direktiivi 2001/83 artikli 2 lõikest 2. See säte on üle võetud Gnw artikli 1 lõikesse 6, mille kohaselt kohaldatakse Gnw-d täies ulatuses, kui toode vastab selle omadusi arvestades nii ravimi määratlusele kui muu õigusaktiga

reguleeritava toote määratlusele. Lisaks on asjakohane direktiivi 2002/46 artikli 1 lõige 2 (mis on üle võetud toidulisandeid käsitleva tootekontrolli seaduse alusel vastu võetud määruse artikli 1 lõikega 2).

- 10 Esimuse reegel on direktiivi 2001/83 lisatud direktiiviga 2004/27. Direktiivi 2004/27 põhjenduse 7 kohaselt ei tule seda direktiivi kohaldada, „kui toode vastab selgelt muude tootekategooriate määratlusele, eelkõige mis puudutab [...] toidulisandeid [...]“. Euroopa Kohus on kohtuotsuses L ja H (C-495/21 ja C-496/21, punkt 32) otsustanud, et selline erand sõltub siiski vastavalt põhjenduse 7 sõnastusele sellest, et need muus määratluses ette nähtud tingimused on ilmselgelt täidetud.
- 11 Selleks et teha kindlaks, milline direktiiv on kohaldatav, on seega otsustava tähtsusega, kas tooted on „selgelt“ toidulisandid või hoopis ravimid. Käesolevas asjas ei ole igal juhul tegemist „ravimiga toime alusel“ [direktiivi 2001/83 artikli 1 lõike 2 punkt b]. Esimuse reeglit, mis on sätestatud direktiivi 2001/83 artikli 2 lõikes 2, kohaldatakse siiski ka „ravimitele esitluse alusel“ [direktiivi 2001/83 artikli 1 lõike 2 punkt a] (vt ka kohtuotsus L ja H, C-495/21 ja C-496/21, punkt 32).
- 12 Veel üks aspekt on see, et apellant tugines kahes kohtuasjas rahatrahvide määramisel ka ostjate veebiarvustustele. Tekib küsimus, mil määral saab neid arvustusi seostada müüjatega.

Asjakohane Euroopa Kohtu praktika

Ravim esitluse alusel või muu rühma toode

- 13 Euroopa Kohtu mitmest otsusest, mis käsitlevad küsimust, kas toodet tuleb käsitada ravimina esitluse alusel või muu tootekategooria alla kuuluva tootena, saab järeldada järgmist.
- 14 Ravimi mõiste määratlusele vastava toote suhtes tuleb kohaldada direktiivi 2001/83 vaatamata sellele, et see toode kuulub ka teiste, vähem rangete ühenduse eeskirjade kohaldamisalasse. Seetõttu tuleb kõigepealt kontrollida, kas vaidlusalune toode on ravim direktiivi 2001/83 tähenduses (kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-319/05, punktid 38 ja 30).
- 15 Mõistet „ravim esitluse alusel“ tuleb tõlgendada laialt, kuna selle eesmärk on tarbijakaitse (kohtuotsus M2Beauté Cosmetics, C-616/20, punkt 29).
- 16 Mõistete „ravim“ ja „meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toit“ eristamiseks tuleb hinnata, kas tegemist on toiduga, mis on mõeldud eriliste toitumisvajaduste rahuldamiseks, või tootega, mis on mõeldud inimeste haiguste ärahoidmiseks või raviks (kohtuotsus Kwizda Pharma, C-760/21).

- 17 Toote suhtes, mis vastab nii toidu kui ka ravimi mõistega hõlmatusse tingimustele, kohaldatakse vaid liidu õiguse erisätteid (Euroopa Kohtu kohtuotsus SALUS, C-618/23, punktid 41 ja 45).
- 18 Direktiivi 2001/83 artikli 2 lõikes 2 sätestatud esimuse reegel on kohaldatav juhul, kui toode vastab kindlalt tingimustele, mis peavad olema täidetud selleks, et seda saaks liigitada ravimiks, kuid esineb kahtlus, et see toode võib kuuluda ka muusse liidu õigusega reguleeritud toodete kategooriasse. Seevastu ei ole kõnealune esimuse reegel kohaldatav juhul, kui toode vastab selgelt muu reguleeritud toodete kategooria määratlusele. Mitu liidu õigusakti, mis käsitlevad neid teisi toodete kategooriaid, sisaldavad norme, mis välistavad ravimid nende vastavast kohaldamisalast. Sellest järeldub, et need normid ja nimetatud esimuse reegel täiendavad teineteist (kohtuotsus Kwizda Pharma II, C-451/24, punkt 58 ja punktid 63–65).
- 19 Küsimusele, kas kolmandate isikute väiteid tuleb selle hindamisel, kas esitluse kriteerium on täidetud, arvesse võtta, peavad vastama liikmesriikide kohtud. Nad peavad konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades kontrollima, kas avaldamine koos toodet puudutavate väidetega toimub müüjast täiesti sõltumatult, ja kui see nii ei ole, siis kas müüjal oli kavatsus tekitada keskmises tarbijas mulje, et kõnealune toode on ravim (kohtuotsus Ter Voort, C-219/91, punktid 31, 32 ja 39).

Kas tuleb veel kontrollida, kas toode on ravim, kui see juba vastab selgelt mõne muu tootekategooria määratlusele?

- 20 Euroopa Kohus ei ole seni teinud ühtegi kohtuotsust, milles oleks kõigepealt kontrollitud, kas toode kuulub niinimetatud muusse toodete kategooriasse, ning seejärel on jäetud käsitlemata küsimus, kas toote puhul oli tegemist ravimiga, kuna oli *selgelt* tegemist teise toodete kategooriasse kuuluva tootega.
- 21 Kui on selge, et tegemist on muusse toodete kategooriasse kuuluva tootega, ei ole vastustajate apellatsioonimenetluses hinnangul kohaldatav mitte direktiiv 2001/83, vaid direktiiv 2002/46, ning esimuse reegel ei kehti.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et vastustajate väiteid **toetavad** ühest küljest direktiivi 2004/27 põhjendus 7 ja eespool viidatud kohtupraktika, mille kohaselt ei ole direktiiv 2001/83 kohaldatav juhul, kui toode vastab selgelt muu reguleeritud toodete kategooria määratlusele.
- 23 Ka määruse nr 1169/2011 artikli 7 lõiked 3 ja 4 ning neile vastav direktiivi 2002/46 artikli 6 lõige 2 toetavad neid väiteid. Nimetatud sätete kohaselt ei või ühelegi toidule ega toidulisandile omistada inimeste haigusi vältida aitavaid, ravitavaid või leevendavaid omadusi ega viidata niisugustele omadustele. Neis artiklites sätestatud ei oleks mingit tähendust, kui direktiivi 2001/83 saaks esitluse kriteeriumi alusel kohaldada toodete suhtes, mis kuuluvad selgelt „toidulisandi“ määratluse alla, kuid mida võidi esitleda nii, nagu oleksid neil eespool nimetatud omadused. Meditsiinilised väited on nimelt juba direktiivi 2002/46 kohaselt

- keelatud. Sellega on ka direktiivist 2001/83 tulenev tarbijakaitse eesmärk juba saavutatud (vt kohtuotsus Van Bennekom, C-227/82, punkt 17).
- 24 Teisest küljest võib eespool esitatud tõlgenduse suhtes tekkida ka **kahtlusi**. Esimuse reegel käib nimelt kaheldavate juhtumite kohta, kus toode „*võib vastata* nii „ravimi“ määratlusele kui muu ühenduse õigusaktiga reguleeritava toote määratlusele“. Tuleb märkida, et selle sätte prantsus-, inglise- ja saksa keelse versioon on sõnastatud vähem kategooriliselt [kui hollandikeelne versioon, mis on sõnastatud järgmiselt: „[...] ning *kuulub* ka muu toote määratluse alla“]. Tekib küsimus, kas selles sättes silmas peetud kahtluse toote liigitamisel kohtuotsuse Kwizda Pharma II (C-451/24, punkt 64) tähenduses saab välistada juhul, kui toote hindamine toimus üksnes muu toodete kategooria määratluse alusel ja mitte ravimi määratluse alusel. Juhul kui tooteid ei tuleks hinnata ka direktiivis 2001/83 esitatud määratluse kohaselt, piirataks esimuse reegli kohaldamist. See võib kahjustada esimuse reegli kasulikku mõju ja rangemaid nõudeid, mida liidu õigus ravimite suhtes kehtestab, ning direktiivi 2001/83 eesmärki tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse. Meditsiiniliste väidete esitamine on siiski ka juba direktiivi 2002/46 artikli 6 lõike 2 kohaselt keelatud.
- 25 Eespool esitatud kaalutlused on esimese küsimuse esitamise aluseks.
- 26 Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, millal kuulub toode „selgelt“ toidulisandi määratluse alla direktiivi 2002/46 artikli 2 punkti a tähenduses. Euroopa Kohus ei ole selles küsimuses seni kohtuotsust teinud.
- 27 On kindel, et vaidlusalused tooted on ette nähtud toidulisanditena kasutamiseks ja need viidi sellisena turule. Küsimus on selles, kas toidulisanditeks liigitamisel tuleb arvesse võtta veel muid aspekte.
- 28 Arvestades kohtuotsust komisjon vs. Saksamaa (C-319/05), ei näi esitluse vorm olevat määrav tingimus, kuna see vorm on toidulisandite ja ravimite puhul väga sarnane.
- 29 Samuti on selge, et tooted viiakse turule annustena ja need sisaldavad toitaineid, mis on direktiivi 2002/46 alusel lubatud. Sellega seoses näib, et kohtuotsuses L ja H (C-495/21 ja C-496/21) nimetatud kriteeriumid toidulisandi kohta on selgelt täidetud.
- 30 Mis puudutab asjaomaste toodete „eesmärki“, siis ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohus kohaldatavast õigusest ja Euroopa Kohtu praktikast järeldada, kuidas tuleb mõista fraasi „toiduained, mille eesmärk on täiendada tavapärasest toitumist“, mis on esitatud artikli 2 punktis a. Tekib küsimus, milliste kriteeriumide alusel tuleb seda küsimust analüüsida.
- 31 Apellandi hinnangul ei ole otsustava tähtsusega mitte ainult tootja esitatud määratlus, vaid see, *kuidas* tarbijale tooteid pakutakse. Pärast seda, kui need on toidulisanditena turule viidud, võivad müüjad esitada meditsiinilisi väiteid. Kui

väited vastavad esitluse kriteeriumile, saab toidulisandist õiguslikus tähenduses ravim. Sellise käsitusega vastuolus olev tõlgendus võib kahjustada esitluse kriteeriumi kasulikkust mõju ja direktiivi 2001/83 eesmärki kaitsta rahvatervist.

- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul piisab esialgu sellest, kui kontrollida, kuidas on tootjad tooted määratlenud ja turule viinud. Apellandi argumentide kohaselt on täiesti võimalik, et toote puhul, mille sisu ei muutu, muutub selle kategooria olenevalt sellest, kas lubamatu tervisealane väide avaldatakse müüja veebisaidil või just nimelt eemaldatakse sellelt veebisaidilt.
- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul kahjustab õiguskindlust see, kui toode saab vaheldumisi üle minna ühest kategooriast teise (ja seeläbi võidakse selle suhtes kohaldada muid kohaldatavaid õigusnorme); sellel ei ole ka mingit eesmärki.
- 34 Juhul kui tuleb hinnata, kuidas on tootjad tooted määratlenud, tekib veel küsimus, milliste tegurite alusel tuleb see määratlus kindlaks teha.
- 35 Eespool esitatud kaalutlused on teise ja kolmanda küsimuse esitamise aluseks.

Veebiarvustuse tähtsus

- 36 Kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt, tuleb uurida, kas tegemist on ravimiga esitluse alusel. Sel juhul tuleb uurida, milline tähendus on veebiarvustustel, mis on kahes kohtuasjas kolmandate isikute poolt asjaomastel veebisaitidel avaldatud ja mille alusel oli apellant määranud rahatrahvi.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus, kas kohtuotsus Ter Voort (C-219/91) – mis pärineb internetieelsest ajast – on kohaldatav, kuna selles kohtuasjas saadeti „arvustus“ tarbijale tema taotlusel pärast seda, kui ta oli toote ostnud. Kohtuasjas DT sai arvustustega takistusteta tutvuda juba enne toote ostmist, samal ajal kui kohtuasjas RB tuli kõigepealt klõpsata lingile, mis viis eraldi vahekaardile. Viimati nimetatud juhul on mõeldav, et arvustusi kuvatakse tarbija taotlusel.
- 38 Pealegi on ebaselge, kuidas tuleb veebiarvustuste puhul mõista tingimust, mille kohaselt peab kolmas isik tegutsema omal algatusel ning – õiguslikult ja faktiliselt – täielikult sõltumatult müüjast.
- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlused, kas kohtuotsust Ter Voort (C-219/91) tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui kolmas isik tegutseb sõltumatult, ei ole toodet direktiivi 2001/83 tähenduses „määratletud“ või „esitletud“. DT ja RB tegevusest nähtub, et nad pakuvad oma veebisaitidel üksnes platvormi, kus nende kliendid saavad vabalt arvamust avaldada, ning kontrollivad arvustusi sellest seisukohast, kas neis on esitatud meditsiinilisi väiteid, mis veebisaidilt (automaatselt) eemaldatakse.

- 40 Kerkib küsimus, kas veebimüüjale jääb hoolimata läbiviidud kontrollist lõplik vastutus, kui meditsiinilisi väiteid sisaldavad arvustused on avaldatud veebisaidil, kuna neist võib tuletada selge määratluse, mille veebimüüja on esitanud. Võimalikke jõupingutusi selle vältimiseks võiks proportsionaalsuse põhimõtte raames arvesse võtta.
- 41 Eespool esitatud kaalutlused on neljanda küsimuse esitamise aluseks.